

ТЕМА 4

Оцінка неплатоспроможності та ймовірності банкрутства підприємства

- 1. Оцінка ймовірності банкрутства*
- 2. Аналіз можливостей відновлення платоспроможності підприємства*

1. Оцінка ймовірності банкрутства

Неплатоспроможність – це неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати після настання встановленого строку їх сплати грошові зобов'язання перед кредиторами, в тому числі по заробітній платі, а також виконати зобов'язання щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) не інакше, як через відновлення платоспроможності

Банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури

Етапи аналізу неплатоспроможності та банкрутства підприємства:

Етап 1. Діагностичний аналіз – для визначення рівня платоспроможності підприємства.

Етап 2. Поглиблений аналіз – для виявлення причин фінансової кризи підприємства й можливих шляхів її усунення.

Етап 1. Діагностичний аналіз

1.1. Визначається вид неплатоспроможності

1) *Поточна неплатоспроможність (Пн):*

$$P_n = ДФІ + ПФІ + ГК - ПЗ,$$

де *ДФІ* – довгострокові фінансові інвестиції; *ПФІ* – поточні фінансові інвестиції; *ГК* – грошові кошти та їх еквіваленти; *ПЗ* – поточні зобов'язання.

Нормативне значення: $P_n > 0$ – підприємство є платоспроможним;

$P_n < 0$ – підприємство має ознаки поточної неплатоспроможності.

2) Критична неплатоспроможність

ознаки:

А) $P_n < 0$

Б) $K_n (OBA / ПЗ) < 2$

В) $K_{звз} ((BK - HA) / OBA) < 0,1$

Критична неплатоспроможність передбачає стан потенційного банкрутства.

3) Надкритична неплатоспроможність

ознаки:

А) наявна критична неплатоспроможність;

Б) наявні збитки.

Наявність ознак надкритичної неплатоспроможності відповідає фінансовому стану боржника, коли він відповідно до законодавства **зобов'язаний звернутися** протягом місяця до господарського суду **із заявою про порушення справи про банкрутство**

У цьому випадку йдеться про **банкрутство**, що **передбачає ліквідаційну процедуру**.

Етап 2. Поглиблений аналіз

1. Коефіцієнт Бівера (K_b)

$$K_b = \frac{ЧП - A_{\text{морт}}}{ДЗ + ПЗ}$$

де $ЧП$ – чистий прибуток, грн.; $A_{\text{морт}}$ – нарахована сума амортизації, грн.; $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання, грн.; $ПЗ$ – поточні зобов'язання, грн.

Нормативне значення: $K_b < 0$ – протягом двох років підприємство збанкрутує.

$0 < K_b < 0,2$ – протягом п'яти років підприємство збанкрутує.

$K_b > 0,45$ – фінансово-стабільне підприємство.

2. Z-рахунок Альтмана (двохфакторна модель)

$$Z = -0,3877 - 1,0736 K_{\Pi} + 0,0579 K_A$$

де K_{Π} – коефіцієнт покриття; K_A – коефіцієнт автономії.

Нормативне значення: $Z = 0$ – імовірність банкрутства становить 50 %;

$Z < 0$ – зменшення імовірності банкрутства;

$Z > 0$ – імовірність банкрутства перевищує 50 % і підвищується зі збільшенням значення Z .

3. Z-рахунок Альтмана (п'ятифакторна модель)

$$Z = 1,2 K_1 + 1,4 K_2 + 3,3 K_3 + 0,6 K_4 + 0,999 K_5$$

$$K_1 = \frac{PK}{BB}$$

$$K_2 = \frac{ЧП}{BB}$$

$$K_3 = \frac{П \text{ до оп.}}{BB}$$

$$K_4 = \frac{ВКре}{ПЗ}$$

$$K_5 = \frac{ЧД}{ВБ}$$

де PK – робочий капітал, грн.;

$ВБ$ – загальна вартість активів, грн.;

$ЧП$ – чистий прибуток, грн.;

$П до оп.$ – прибуток до оподаткування, грн.;

$ВКрв$ – власний капітал оцінений за ринковою вартістю, грн.;

$ПЗ$ – поточні зобов'язання, грн.;

$ЧД$ – чистий дохід, грн.

Таблиця 1. Рівень ймовірності банкрутства

<i>Значення Z-рахунку</i>	<i>Ймовірність банкрутства</i>
1,80 і менше	дуже висока
від 1,81 до 2,70	висока
від 2,71 до 2,90	існує можливість
2,91 і вище	дуже низька

3.1. Z-рахунок Альтмана (п'ятифакторна модель) адаптований до умов України

$$Z_y = 0,717 K_1 + 0,847 K_2 + 3,107 K_3 + \\ + 0,42 K_{y_4} + 0,995 K_5$$

$$K_{y_4} = \frac{BK_{бв}}{ПЗ}$$

BK_{бв} – власний капітал оцінений за балансовою вартістю, грн.

Нормативне значення: $Z_y < 1,23$ – у найближчі 2-3 роки підприємству загрожує банкрутство;
 $Z_y > 1,23$ – підприємству банкрутство не загрожує.

2. Аналіз можливостей відновлення платоспроможності підприємства

1. **Коефіцієнт втрати платоспроможності (Квтр)**
(для платоспроможних підприємств):

$$K_{втр} = \frac{K_{\Pi}^K + 3 / (T (K_{\Pi}^K - K_{\Pi}^{\Pi}))}{K_{НП}}$$

K_{Π}^K – коефіцієнт покриття на кінець звітного періоду; 3 – період втрати платоспроможності підприємства, міс.; T – тривалість звітного періоду, міс.; K_{Π}^{Π} – коефіцієнт покриття на початок звітного періоду; $K_{НП}$ – нормативне значення коефіцієнту покриття.

Нормативне значення: $K_{втр} > 1$ – підприємство має можливість не втратити платоспроможність.

$K_{втр} < 1$ – підприємство у найближчі три місяці може втратити платоспроможність.

2. Коефіцієнт відновлення платоспроможності
($K_{\text{відн.}}$) (для неплатоспроможних підприємств):

$$K_{\text{відн.}} = \frac{K_{\text{П}}^{\text{К}} + 6 / (T (K_{\text{П}}^{\text{К}} - K_{\text{П}}^{\text{П}}))}{K_{\text{НП}}}$$

де 6 – період відновлення платоспроможності підприємства, міс.

Нормативне значення: $K_{\text{відн.}} > 1$ – підприємство має можливість відновити платоспроможність.

$K_{\text{відн.}} < 1$ – підприємство у найближчі шість місяців не може відновити платоспроможність.

Неплатоспроможність підприємства є передумовою до застосування процедури *санації*.

Умови для застосування процедури санації:

1. $K_{п} > 2$

або

2. $K_{звз} > 0,1$

або

3. $K_{п} < 2$ і $K_{звз} < 0,1$, але зростають протягом останнього кварталу